

Interviu cu GERNOT NUSSBÄCHER, istoric

Ultimul interviu

Binecurântarea lui Dumnezeu este cel mai bun lucru pe care vi-l pot dori, cuprinde tot ce vă trebuie pentru o viață frumoasă și împlinită

Dialogul cu Gernot Nussbächer – fie programat, cum este cel de față, și transpus în pagină de revistă, fie spontan, cum mi s-a întâmplat de multe ori – îmi oferă o desfătare intelectuală. Și, mai ales, îmi stârnește dorința de a-l provoca să-mi destăinuie comori din multele cunoștințe acumulate într-o viață, pulverizând trecerea anilor. Pentru că Domnia Sa, prezență binevoitoare, știe să dăruiască partenerului de dialog, întâlnit fie și pe stradă, clipe tihnite de dreaptă judecată și încredere. Interlocutorul meu este o personalitate complexă, care se arată prin scris. Bibliografia lucrărilor este impresionantă, peste 1340 de titluri, câte am găsit în volumul *In honorem Gernot Nussbächer* (apărut sub egida Bibliotecii Județene George Barițiu), în anul 2004. De atunci lista s-a îmbogățit cu alte texte. Numai un om lipsit sufletește de domeniul căruia i s-a dăruit poate realiza o asemenea performanță. A cercetat și a publicat lucrări despre istoria Transilvaniei, a abordat cu temeinicie domeniul filigranologiei, a scris despre Brașov studii adunate în caietele „Corona” (cinci la număr, Editura Aldus, 2016). Cititorul găsește informații despre monumente, porțile de intrare în urbe, bastioane, străzi, stema orașului, începutul învătământului brașovean. Prin puterea cuvântului apt să convingă, îndemnul autorului adresat celor interesați este de luat în seamă: „(...) cititorii interesați să găsească în acest volum informații interesante, care să le lărgească orizontul în domeniul istoriei (...), să aprecieze mai mult valorile istorice ale Brașovului și să iubească mai mult orașul nostru și să contribuie astfel la păstrarea mai bună a patrimoniului istoric și pentru generațiile viitoare. Închei cu urarea «Dumnezeu să vă binecuvânteze»” (Cuvânt înainte).

Gernot Nussbächer s-a hrănit toată viața din sevele arhivelor, a mângâiat cu mintea manuscrise, a trezit la viață fapte uitate sau neștiute, a dialogat cu personalitățile cărora le-a adus omagiu în studiile sale. Lucrarea dedicată lui Honterus

rămâne un model în domeniul cercetării operei umanistului sas de talie europeană. Sunt tot atâtea zone de cercetare care cer migală, precizie, echilibru, în care eruditul brașovean a trasat un drum.

În pofida superlativelor ce i-au fost atribuite, personajul acestor rânduri rămâne același om sensibil, modest, blând, rezervat, cu un surâs binevoitor, gata să ofere informații științifice, fiind un risipitor de cunoștințe în beneficiul tinerilor cercetători. M-am gândit dacă voi afla în artele plastice un corespondent care să exprime personalitatea acestui intelectual brașovean. L-am găsit în ex-librisul graficianului belgian Frans Masereel, „Omul care citește”...

...Așa scriam în martie 2018 despre felul cum l-am perceput pe Gernot Nussbächer, pregătind interviul cu Domnia Sa. Acum zic și cum l-am reflectat în oglinda conștiinței mele. Știind că este reticent față de acest fel de dialog, faptul că mi-a permis să-i pun întrebări m-a onorat. La un moment dat mi-au parvenit câteva răspunsuri. Fiind cunoscut ca om de cuvânt, cu regret și multă sficiune mi-a comunicat că nu poate duce la capăt promisiunea interviului și mi-a adresat mesajul pe care-l transcriu: „Mă aflu într-o perioadă puțin propice din cauza problemelor mele de sănătate care domină majoritatea timpului meu. Voi încerca să abordez întrebările dvs. «cu țărâita» și vă voi trimite răspunsurile mele pe măsura scrierii lor «pe bucăți»”.

Am crezut că este vorba despre o indispoziție trecătoare. Dar nu a fost așa. Starea sănătății distinsului meu interlocutor s-a deteriorat rapid. În ciuda speranței mele, inevitabilul s-a produs... A plecat spre eternitate. Multe ar fi putut povesti în acest dialog, pe care cred că și l-a dorit, spre folosul nostru. A rămas ce era mai important din ființa sa – lucrările publicate.

Încredințez revistei cele opt răspunsuri ale Domniei Sale ca un semn de respectuoasă aducere aminte.

Acum lectura lor îmi creează o stare de emoție, ducându-mă cu gândul la efortul pe care l-a făcut pentru a onora promisiunea.

Steluța Pestrea Suciuc: După ce ne întâlnim și schimbăm amabilități, la despărțire îmi adresați „Să vă binecuvânteze Dumnezeu”. De ce această formulă?

Gernot Nussbächer: Probabil cuvintele noastre au putere creatoare – și cele bune și cele rele –, iar binecuvântarea lui Dumnezeu este cel mai bun lucru pe care vi-l pot dori, cuprinde tot ce vă trebuie pentru o viață frumoasă și împlinită.

S.P.S.: *În ce relație vă aflați cu Dumnezeu?*

G.N.: În relația de copil iubit al lui Dumnezeu, făcut minunat. Trăiesc nemeritat de bine din harul lui Dumnezeu, după ce am primit în viața mea pe Fiul Său Isus Hristos. (Ioan 1,12, Psalm 139).

S.P.S.: *Ați ales ca drum în viață studiul istoriei. Cine v-a influențat alegerea?*

G.N.: Doi dintre străbunicii mei – Franz Obert (1828-1908) și Friedrich Wilhelm Seraphin (1861-1909) – au fost și cercetători de istorie. Și mama mea, Era Nussbächer (1913-2003), a vrut să studieze istoria, dar din cauza problemelor de familie n-a putut realiza această dorință. Apoi învățătorul meu din clasa a doua elementară, Carl Lang (1892-1971), a trezit în mine interesul pentru istoria locală cu materia „Orizont local”. După aceea, profesorii mei la specialitatea istorie: Dr. Maja Philippi (1914-1993), Rudolf David (1887-1997) și Franz Killyen (1903-1974) au sprijinit și promovat preocupările mele istorice. Profesorul Hermann Tontsch (1881-1968) a îndrumat și a însoțit cercetările mele privind Biserica Neagră. În sfârșit, unchiul meu, Dr. Richard Reichart, i-a convins pe părinții mei să mă lase să studiez istoria, care atunci – în anul 1956 – nu părea să aibă perspective deosebite.

S.P.S.: *Când ați intrat la Universitatea din Cluj, care era atmosfera intelectuală, dacă ne gândim la perioada 1956-1961, când v-ați desăvârșit studiile?*

G.N.: Nu-mi amintesc de o atmosferă intelectuală la Cluj în anii 1956-1961, fiindcă aveam propria mea atmosferă. În afară de cursuri, în acea perioadă am cunoscut Arhivele – Statului și Academiei – și bibliotecile filialelor Academiei, atunci încă neunificate în Biblioteca Academiei. Știu că în anii 1956-1957 era un fel de primăvară după Congresul al XX-lea al PCUS. După „contrarevoluția” din Ungaria, s-a scos limba rusă din programa de învățământ. Eu am activat atunci în cercul cultural german de pe lângă Casa de cultură a studenților. Începând cu anul 1958, cu

o plenară a CC al PMR, a urmat însă o perioadă mai severă, cu epurări politice și exmatriculări.

S.P.S.: *După terminarea facultății v-ați aplecat spre arhivistică. Ce presupune cercetarea de arhivă?*

G.N.: Începuturile legăturilor mele cu Arhivele au fost încă în perioada de liceu, la Brașov. La Cluj am avut privilegiul de a fi introdus mai întâi în Arhiva Academiei, care avea o minunată bibliotecă de mână cu toate publicațiile despre Transilvania. Acolo am putut cerceta publicațiile despre „prima mea dragoste” – Biserica Neagră. Mai târziu, doctorul cardiolog Arnold Huttmann, secretarul Societății de istoria medicinei din Brașov, m-a însărcinat să strâng din toate bibliotecile Clujului informații despre istoria medicinei din Brașov, temă care m-a condus și la Arhivele Statului din Cluj. Cercetarea de arhivă presupune în primul rând dragoste – care nu este numai un sentiment, ci o hotărâre. Apoi răbdare, perseverență și în mod deosebit cunoașterea istoriei – inclusiv a administrației – și cunoașterea limbilor în care sunt scrise documentele și paleografiile lor. Desigur, foarte importantă este și cunoașterea literaturii istorice, a edițiilor de documente și altele.

S.P.S.: *Păreră mea e că avem din ce în ce mai puțini cercetători ai arhivelor.*

G.N.: Cauza principală cred că este lipsa de dragoste, fără de care nu se pot învinge greutățile enumerate mai sus. Cred de asemenea că mare parte din tinerii de azi doresc succese rapide fără eforturi mari, fără investiții masive în propria pregătire. Poate este și o lipsă de viziune.

S.P.S.: *Vă adresez două întrebări legate între ele. Care a fost primul articol publicat? Dacă l-ați recitat, cum vi se pare?*

G.N.: Primul articol al meu publicat are titlul „Ce ne povestește clopotul mare de la Biserica Neagră”. El a apărut în ziarul german brașovean „Volkszeitung” nr. 4, din 20 iunie 1957. Nu l-am mai recitat de mult, dar am publicat mai târziu o variantă îmbunătățită („Volkszeitung” nr. 647, 7 iunie 1966).

S.P.S.: *De ce v-ați aplecat mai mult spre perioada medievală? Are ceva care v-a atras?*

G.N.: Perioada medievală este o perioadă frumoasă a istoriei, este perioada de început a istoriei noastre scrise, pentru care s-au publicat deja multe izvoare, așa că este mai ușor accesibilă. De asemenea, cantitatea de izvoare încă nepublicate nu este atât de mare ca cea din perioadele de mai târziu, așa că poate fi cuprinsă mai bine de un singur om. Pentru perioadele mai târzii este nevoie de munca în colectiv, „teamwork”. Pentru unele perioade avem multe documente, pentru altele doar puține sau pentru altele ele lipsesc cu totul. În orice caz, istoria este mai bogată decât izvoarele păstrate.